

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Třetí domněnka otcovství

Poslední ze tří vyvratitelných domněnek otcovství přichází v úvahu tehdy, jestliže muži nesvědčí žádná ze dvou předchozích domněnek. V takovém případě je úkolem soudu, aby svým výrokem rozhodl, že dítě pochází od určitého muže. Za otce dítěte se považuje muž, který s matkou dítěte souložil v době, od které neprošlo do narození méně než sto osmdesát a více než tři sta dnů, pokud jeho otcovství závažné okolnosti nevylučují (§ 54 odst. 2 z. o rodině).

Poslední ze tří vyvratitelných domněnek otcovství přichází v úvahu tehdy, jestliže muži nesvědčí žádná ze dvou předchozích domněnek. V takovém případě je úkolem soudu, aby svým výrokem rozhodl, že dítě pochází od určitého muže. Za otce dítěte se považuje muž, který s matkou dítěte souložil v době, od které neprošlo do narození méně než sto osmdesát a více než tři sta dnů, pokud jeho otcovství závažné okolnosti nevylučují (§ 54 odst. 2 z. o rodině). Zatímco první domněnka je opřena o existenci právní skutečnosti a druhá o projevy vůle přijaté orgánem k tomu povolaným, třetí domněnka vyžaduje důkaz existence soulože v kritické době a vydání soudního výroku, který na tomto podkladu partnera matky prohlašuje za otce dítěte.

Zahájení soudního řízení o určení otcovství je vždy podmíněno návrhem. Jeho cílem je rozhodnutí soudu o osobním stavu, tedy určení otcovství určitého muže k určitému dítěti. Aktivní legitimaci k podání návrhu na zahájení soudního řízení dává zákon o rodině dítěti, matce a muži, který o sobě tvrdí, že je otcem dítěte (§ 54 odst. 1 z. o rodině). Pokud nezletilé dítě podá návrh na zahájení řízení bude v tomto řízení zastoupeno kolizním opatrovníkem. Jestliže návrhovač v průběhu řízení zemře, může v řízení pokračovat druhý k návrhu oprávněný. Do šesti měsíců po smrti dítěte mohou podat návrh na určení otcovství též potomci návrhovače, prokáží-li právní zájem na tomto určení (§ 56 odst. 1 z. o rodině). Pojmem „druhý k návrhu oprávněný“ není zřejmě myšlen muž, který tvrdí, že je otcem dítěte. Pokud je tento muž současně žalovaným, nemůže vstoupit do role žalobce, je-li žalovaným jiný muž, nemůže se vůči němu ten, kdo se cítí otcem, určení otcovství domáhat. Zemře-li v průběhu řízení muž, který o sobě tvrdil, že je otcem dítěte a nepokračuje-li v řízení matka nebo dítě, soud řízení zastaví (§ 56 odst. 2 a 3 z. o rodině). V tomto případě zákonodárce myslil muže, který podal žalobu na určení svého otcovství. Ze znění tohoto ustanovení však nevyplývá, kdo bude dále vystupovat jako žalobce, pokud dítě a matka budou pokračovat v řízení. Řešením je pravděpodobně ustanovení opatrovníka.

Pasivně legitimován je muž, kterému svědčí domněnka otcovství. Matka a dítě budou pasivně legitimováni v případě, že návrh na určení otcovství bude podán mužem, který o sobě tvrdí, že je otcem dítěte.

Není-li domnělý otec naživu, podává se návrh na určení otcovství proti opatrovníkovi, kterého soud ustanovil. Takto se postupuje v případě, pokud žalovaný zemřel před zahájením řízení. Opatrovník je tedy procesním nástupcem zemřelého a je ho třeba ustanovit již před podáním žaloby. Podání žaloby proti zemřelému je nepřipustné a řízení o takové žalobě by muselo být zastaveno.

Uplatnění třetí zákonné domněnky není možné před narozením dítěte a to proto, že tu nelze určit dobu rozhodnou, která je jednou z materiálních složek skutkového základu této domněnky. Aby soud mohl návrhu vyhovět a podle něho určit otcovství žalovaného muže, musí být v řízení o takovém návrhu prokázáno, že žalovaný muž souložil s matkou dítěte v kritické době a že tu nejsou závažné

okolnosti, které by otcovství tohoto muže vylučovaly.

V průběhu soudního řízení je třeba v první řadě prokázat, že muž, který byl matkou označen za otce dítěte, s ní souložil v kritické době. Základním důkazním prostředkem je zde výslech žalovaného a matky dítěte. V případě, že by bylo bezpečně zjištěno, že mezi matkou dítěte a žalovaným vůbec k souloži v kritické době nedošlo, nebylo by zde pro uplatnění třetí domněnky místo a soud by musel takovou žalobu zamítnout. K vlastnímu vyvrácení by se vůbec před soudem nepřistoupili, protože se domněnka neuplatnila.

Zákon požaduje k vyvrácení domněnky prokázání závažných okolností, které by otcovství vylučovaly. Například skutečnost, že se matka v kritické době pohlavně stýkala s více muži, není sama o sobě důkazem vylučujícím otcovství žalovaného. Je třeba provést další důkazy vylučující otcovství žalovaného a to takové, aby domněnka otcovství byla vyvrácena způsobem zcela určitým.

Popírání otcovství

Zákonné domněnky otcovství tak jako ostatní domněnky znamenají potenciální ohrožení materiální pravdy. Je proto třeba, aby byla dána možnost domněnku vyvrátit v případě, že se neshoduje stav právní se stavem skutečným. Tato možnost však nesmí ohrožovat požadavek, aby vztah otcovství byl zakotven co nejdříve a rodinné vztahy tak byly stabilizovány.

Aktivně legitimován k popření otcovství je pouze manžel, matka a případně opatrovník toho manžela, který pozbyl plnou způsobilost k právním úkonům. Pasivní legitimaci dává zákon vždy druhému rodiči a dítěti, kteří jsou pak procesními spojenci. Pokud jeden z nich nežije, je pasivně legitimován druhý, v případě smrti obou otcovství nelze popírat. Lhůta k popření otcovství pro aktivně legitimovanou osobu je lhůtou prekluzivní, což znamená, že jejím uplynutím právo zaniká, nebylo-li za jejího trvání uplatněno.

V případě první domněnky je počátek běhu popěrné lhůty upraven rozdílným způsobem podle toho, zda žalobu podává muž, kterému svědčí první domněnka, matka dítěte či opatrovník některého z manželů. Manžel matky má právo popřít otcovství do šesti měsíců ode dne, kdy se dozví, že se jeho manželce narodilo dítě (§ 57 odst. 1 z. o rodině). Vyžaduje se tedy především, aby došlo k porodu dítěte, přičemž nerozhoduje, zda-li se dítě narodil živě či mrtvé. Pro počátek lhůty je rozhodný den, kdy muž nabude vědomosti o narození dítěte jeho matce. Počátek lhůty je tedy podmíněn existencí subjektivního stavu. Popěrná lhůta může začít pro aktivně legitimovaného muže běžet kdykoliv za jeho života. Pokud se nikdy za svého života o narození dítěte nedozvěděl, pak popěrné právo ve vztahu k jeho osobě zaniká smrtí. Pokud zákonná domněnka otcovství svědčila pozdějšímu manželovi matky, pak popěrná lhůta pro dřívějšího manžela matky začne běžet teprve poté, co se dozvěděl věrohodně o tom, že pozdější manžel matky pravomocně otcovství popřel v soudním řízení. Matka může otcovství popřít šest měsíců od narození dítěte. Počátek popěrné lhůty je však zde vázán na existenci objektivní události, totiž na narození dítěte. Opatrovník ustanovený aktivně legitimovanému muži nebo ženě může otcovství popřít do šesti měsíců ode dne, kdy se dozví o narození dítěte nebo věděl-li o jeho narození dříve do šesti měsíců po svém ustanovení (§ 57 odst. 2).

Postup při řízení o popření otcovství manžela matky rozlišuje zákon dvěma stanovenými skutkovými podstatami. Právně významné pro otázku, podle které z nich se bude postupovat je to, zda se dítě narodilo před stoosmdesátým dnem od uzavření manželství nebo později tedy mezi stoosmdesátým dnem od vzniku manželství až do třetího dne po zániku manželství. Narodí-li se dítě před stoosmdesátým dnem od uzavření manželství, postačí k tomu, aby se manžel matky nepovažoval za otce, popře-li u soudu své otcovství. Žalobce tedy není povinen dokazovat jiné skutečnosti než to, že se dítě narodilo před stoosmdesátým dnem od uzavření manželství. Narodí-li se dítě v době mezi stoosmdesátým dnem od uzavření manželství a třetím dnem po tom, kdy manželství zaniklo nebo

bylo prohlášeno za neplatné, lze otcovství popřít jen tehdy, je-li vyloučeno, že by manžel matky mohl být otcem dítěte.

Důkazní povinnost je tedy na žalobci, i když dokazování ke zjištění materiální pravdy se provádí i ex offo. Musí být tedy prokázáno, že buď v kritické době vůbec nedošlo k souloži mezi matkou dítěte a mužem, jemuž první domněnky svědčí nebo, že tento muž dítě zplodit nemohl, i když k souloži došlo. Zákon o rodině připouští možnost zjednodušeného popření otcovství k dětem narozeným v ochranné lhůtě tří set dnů po zániku manželství. Narodí-li se dítě do 300 dnů po rozvodu manželství a jiný muž o sobě tvrdí, že je otcem dítěte, lze otcovství manžela považovat za vyloučené též na základě souhlasného prohlášení matky, manžela a tohoto muže. Toto prohlášení musí být učiněno v řízení o popření otcovství.

Žalobou o popření otcovství lze vyvrátit i druhou domněnku otcovství založenou projevem vůle muže, který se přihlásil k otcovství za souhlasu matky. Otcovství může popřít muž, ale i matka dítěte. Také zde je předepsána prekluzivní šestiměsíční lhůta. Její počátek je vázán na založení domněnky otcovství. Ten nastává učiněním projevů vůle a jejich přijetím orgánem k tomu povoláním. Tato popěrná lhůta však nemůže skončit dříve než šest měsíců od narození dítěte. Vedle dodržení lhůty je předpokladem úspěšnosti žaloby podání důkazu o tom, že muž, který otcovství uznal, otcem dítěte absolutně být nemůže.

V případě třetí domněnky žalovaný muž popírá své otcovství v tomtéž řízení, ve kterém se uplatňuje třetí domněnka.

Popření otcovství nejvyšším státním zástupcem

Žaloba nejvyššího státního zástupce o popření otcovství je zvláštním prostředkem k vyvrácení zákonné domněnky otcovství. V praxi byl tento institut popření otcovství podle §62 zákona o rodině využíván zejména k odstranění tvrdostí, která právní úprava popření otcovství přináší a odstranění mezer v právu.

Oprávnění podat návrh na popření otcovství vzniká nejvyššímu státnímu zástupci už dnem, kdy uplynula lhůta k popření otcovství jednomu z rodičů. Sám nejvyšší státní zástupce však není pro výkon tohoto svého práva omezen žádnou lhůtou a poté, co marně uplyne lhůta stanovená k popření otcovství jednomu z rodičů, je oprávněn podat návrh na popření otcovství v budoucnu kdykoliv.

Žalobu na popření otcovství podle § 62 zákona o rodině lze podat jen v případě, že domněnka svědčí manželce matky anebo bylo-li otcovství určeno souhlasným prohlášením rodičů. Otcovství určené soudem podle § 54 odst. 1 zákona o rodině takto popřít nelze.

Další podmínkou pro podání návrhu je skutečnost, že takový postup vyžaduje zájem dítěte. Za takový zájem lze především považovat zájem na tom, aby právní vztahy mezi dítětem a jeho rodiči odpovídaly vztahům biologickým. Je však vhodné v této souvislosti přihlížet i k požadavkům dobrých mravů a spravedlivého uspořádání právních vztahů.

Na podání žaloby podle § 62 zákona o rodině není právní nárok, což ovšem neznamená, že by podání žaloby v konkrétním případě bylo ponecháno zcela na libovůli nejvyššího státního zástupce.

Novela zákona o rodině č. [91/1998](#) Sb., přinesla do zákona o rodině ustanovení § 62a, které říká, že nejvyšší státní zástupce může, a to před uplynutím lhůty stanovené pro popření otcovství, podat návrh na popření otcovství muže, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, ale který nemůže být otcem dítěte, je-li to ve zřejmém zájmu dítěte a v souladu s ustanoveními zaručujícími základní lidská práva. Toto ustanovení má umožnit sjednání nápravy v případě, že

otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů a muž, jehož otcovství tak bylo určeno, není biologickým otcem dítěte a popření je jak ve zřejmém zájmu dítěte, tak i v souladu s ustanoveními zaručujícími základní lidská práva. Účelem tohoto ustanovení je zejména zamezení obchodu s dětmi.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dva problémy s pracovní pohotovostí](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Zákon o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele vstupuje v účinnost](#)
- [Souběh funkce statutárního orgánu a pracovněprávního vztahu - judikaturní vývoj](#)
- [Nejvyšší soud: Příspěvek na penzijní připojištění se řadí mezi pracovní a mzdové podmínky](#)
- [Změny nejen parametrů exekučních srážek pro rok 2026](#)
- [Transparentní odměňování](#)
- [K osobnímu příplatku v platové sféře](#)
- [Odvolání vedoucího zaměstnance z funkce a některé související otázky z HR praxe](#)
- [Dvojí zvýšení podpory v nezaměstnanosti k 1. 1. 2026](#)